

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 99:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af hold og grenklasser samt om klassestørrelser i gymnasiet.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 20/4 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Undervisningsministeren (Bertel Haarder):**

I anledning af den seneste udvikling i denne sag synes jeg egentlig, at forslaget er blevet unødvendigt, og jeg har ikke andre kommentarer til det.

Nørgaard Sørensen (S):

Jeg kan tilslutte mig undervisningsministerens betragtninger over, at dette forslag er noget passé, efter at ministeren og gymnasielærerne åbenbart nu er blevet enige og ministerens cirkulære er trukket tilbage. Vi har hele tiden opfordret ministeren til at forhandle igen med henblik på at nå en løsning med gymnasielærerne. Det er sket, og på den baggrund kan vi ikke have mere at tilføje til denne sag.

Eva Møller (KF):

Jeg kan tilslutte mig det, de to foregående talere har sagt, og tilkendegiver dermed, at det konservative folkeparti ikke kan støtte SFs beslutningsforslag. Jeg skal dog tilføje, at årsagen til, at det konservative folkeparti ikke havde noget imod, at der skete en ændring af cirkulæret af 18. marts 1982, var, at vi mente, også dette cirkulære var værd at tage med ind i overvejelserne, når der skulle ske besparelser, specielt da vi ved, hvor stor en procentdel af udgifterne til gymnasieskolen der udgøres af lærerlønninger.

Fogh Rasmussen (V):

SFs forslag til folketingsbeslutning er et udslag af det samme pylrede, uværdige klynkeri som de aktioner, vi har set landet over, har været, og forslaget er, som det allerede er fremført, aldeles uaktuelt at diskutere i dag.

Dette kunne være nok at sige, men da nu anledningen er givet, kunne der måske være behov for lidt efterbehandling af det, der er

gået forud for dette forslag til folketingsbeslutning. Efter de seneste ugers aktioner på landets gymnasier er der i hvert fald to indtryk, der står tilbage. For det første har adskillige lærere øvet direkte pression mod eleverne for at pleje egne interesser, og for det andet er der sket det, at et mindretal af eleverne ved hjælp af udemokratiske metoder har gennemtruffet en boykot af undervisningen imod flertallets ønske.

Jeg har i samarbejde med medlemmerne af Venstres Ungdom foretaget en undersøgelse på otte gymnasier over hele landet, og hvad viser så den? Ja, der er flere beretninger om, at nogle lærere direkte har truet eleverne med sanktioner, hvis de ikke deltog i boykotten. Andre lærere har lovet direkte belønninger, hvis eleverne lavede boykot. F.eks. har jeg fra et gymnasium fået beretning om, at flere lærere forud for en afstemning fortalte eleverne, at lærerne ville lade være med at stille spørgsmål i den del af pensum, der på grund af undervisningens boykot ikke blev gennemgået.

Jeg vil bede undervisningsministeren bekræfte, at der er tale om tjenesteforsømmelse, hvis en lærer har øvet pression eller har givet den slags løfter, som jeg her har omtalt, og jeg vil gerne vide, hvad ministeriet agter at gøre, såfremt der kommer indberetninger om den slags tjenesteforsømmelser.

Jeg er videre blevet gjort bekendt med, at man på flere gymnasier har anvendt skolerens formningsmaterialer til fremstilling af plakater, bannere osv. Jeg vil gerne spørge, om det er i overensstemmelse med budgetreglerne for gymnasieskolerne, at den slags finder sted.

Det står også klart, at det kun er et mindretal af eleverne, der har ønsket denne undervisningsboykot og disse aktioner. Den undersøgelse, jeg omtalte, viser, at mindre end 30 pct. af eleverne på disse otte gymnasier har stemt for undervisningens boykot. Mange steder deltog mindre end halvdelen af eleverne i afstemningerne. Og afstemningerne er foregået på en måde, som vi skal til diktaturstaterne for at se magen til. Jeg skal bare nævne to eksempler:

Ved en afstemning bad man de elever, der støttede lærerne, om at gå over i den ene side af salen, og dem, der var imod lærerne, om at gå over i den anden side af salen. En anden afstemning var værre endnu. Efter en

[Fogh Rasmussen]

lang debat, hvori i øvrigt også lærerne deltog, skulle der stemmes. Eleverne blev bedt om at stille sig op i fire rækker, 1. g, 2. g, 3. g og HF, og ved enden af hver række var der et bord, hvor medlemmer af DGS, Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, styrede afstemningen. Her skulle man så nævne sit navn, hvorefter eleverne blev krydset af på en klasseliste. Derefter skulle man oplyse i fuld åbenhed, om man var for eller imod en boykot. Svarene blev da ikke påført selve klasselisterne, men et særligt stykke papir.

Jeg vil gerne spørge hr. Riishøj fra socialistisk folkeparti, om det er metoder, som socialistisk folkeparti kan godkende. Er det en demokratisk fremgangsmåde, som er i overensstemmelse med, hvad forslagsstillerne til det forslag, vi her behandler, normalt ville finde er en demokratisk fremgangsmåde?

Vi må i hvert fald helt klart tage afstand fra disse udemokratiske metoder. Det er helt uacceptabelt, at et mindretal skal forstyrre den undervisning, som flertallet ønsker at modtage. Aktionerne på landets gymnasier har kun kunnet gennemføres, fordi en alliance af yderliggående lærere og yderliggående elever har gennemtrumfet deres vilje ved trusler og et enormt gruppepres, et gruppepres, som i øvrigt fortsætter, efter at det hele er blevet uaktuelt og overstået.

Jeg står her med et »Oplæg til efterbehandling af aktionen i forbindelse med Bertel Haarders cirkulære«, som er uddelt af lærerne på et gymnasium den 27. april 1983 med henblik på diskussion i klassens time, og en af de ting, man skal diskutere i klassens time, er, hvordan man forholder sig til flertalsbeslutninger. Det, der her er lagt op til, er altså, at lærere og elever – og det er altså et mindretal, som er gået ind for denne boykot – nu skal have trynet det flertal, som nogle steder nægtede at være med til at deltage i boykotten, ved at fortælle dem, at man har at holde sig en såkaldt flertalsbeslutning efterretteligt. Det skal man altså bruge klassens time til. Vi finder, det er aldeles uacceptabelt.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal gøre opmærksom på, at undervisningsministeren ifølge forretningsordenen skal benævnes undervisningsministeren og ikke med navn.

Derudover skal jeg kort sige, at det foreliggende beslutningsforslag stadig væk handler om oprettelse af hold og grenklasser samt om klassestørrelser i gymnasiet.

Holger K. Nielsen (SF):

Nu kan jeg forstå, at det er blevet liberal uddannelsespolitik at føre efterretningsvirksomhed, som VU har gjort det i forhold til, hvad der er sket på forskellige gymnasier. Jeg er ikke her i stand til hverken at afkræfte eller bekræfte hr. Fogh Rasmussens beskrivelser af de hændelser, han refererer til, men jeg har på fornemmelsen, at der siges så meget, og som i eventyret kan det jo godt være, at det er en fjer, der er blevet til syv høns. Jeg agter i hvert fald foreløbig at betragte det som amnestuehistorier, som jeg ikke agter at fæste særlig megen lid til. Jeg finder, at hr. Fogh Rasmussen skylder at give lidt nærmere dokumentation for de metoder, han beskrev som nærmest halvfascistiske. Jeg mener, at der har været tale om mange aktioner, aktioner, som er blevet støttet af såvel lærere som gymnasieelever, og jeg er helt sikker på, at denne aktivitet er baggrunden for, at ministeren nu har trukket cirkulæret tilbage. Hvis der kun har været tale om et mindretal, som hr. Fogh Rasmussen beskriver det, har jeg min tvivl om, at det har været muligt at påvirke et flertal her i folketinget til at presse ministeren til at trække cirkulæret tilbage. Derfor mener jeg også, det er fuldt berettiget, at SF har fremsat dette beslutningsforslag. Det er måske overflødigt nu, men vi er da helt sikre på, at det forhold, at vi har fremsat forslaget, har været med til at fremskynde denne proces, hvorved cirkulæret er trukket.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Jeg vil lige sige til hr. Holger K. Nielsen, at jeg aldeles ikke har brugt udtrykket »halvfascistiske metoder«, jeg kaldte dem udemokratiske. Hvis hr. Holger K. Nielsen mener, de er halvfascistiske, må det stå for hr. Holger K. Niensens egen regning. Men jeg forstår altså, at hr. Holger K. Nielsen tager klar afstand fra den metode, som er blevet anvendt. Så kan hr. Holger K. Nielsen tvivle på, om det er sandt, og hr. Holger K. Nielsen kan kalde det amnestuehistorier, som

[Fogh Rasmussen]

indtil videre ikke er bekræftede og dokumenterede, men jeg står her med det papir, der er delt rundt på det omtalte gymnasium, og det kan hr. Holger K. Nielsen se. Jeg er heller ikke spor i tvivl om, at en række af de hjemmelsmænd, jeg har været i kontakt med, også vil stå frem og dokumentere det, der er foregået, selv om jeg erkender, at et af problemerne jo er, at der måske er mange, som på grund af det enorme pres, der er blevet lagt på disse mennesker rundt omkring på gymnasierne, er lidt bekymrede ved at træde offentligt frem, fordi de ikke ved, hvilke konsekvenser det kan få.

Så skal jeg endelig sige, at det ville ligge mig fjernt at gå ind i en diskussion med formanden, men jeg bliver nødt til at gøre opmærksom på, at grunden til, at jeg omtalte undervisningsministeren med navn, simpelt hen er, at det er et direkte citat fra overskriften i den omtalte skrivelse.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg beklager, at jeg hørte forkert, men når man hørte hr. Fogh Rasmussens stemmeleje, kunne man unægtelig tro, at det var sådan noget, han tænkte på. Det er da klart, at SF tager afstand fra udemokratiske metoder – det har vi altid gjort, og det gør vi stadig væk – men hr. Fogh Rasmussen skylder stadig væk at forklare nærmere, at disse aktioner over hele landet har været udemokratisk tilrettelagt. Jeg vil da ikke afvise, at der visse steder har været brådne kar. Det er der alle steder – selv i partiet venstre, går jeg ud fra – men jeg er sikker på, at de aktioner, der har været, har haft en bred opbakning, og at det derfor er helt og fuldt berettiget, at de har været der og har været i stand til at fremtvinge den tilbagetrækning, der har været tale om.

Når nu hr. Fogh Rasmussen vil inddrage et dokument i debatten – og jeg forstod af det, han nævnte til sidst, at det var et dokument om klassens time – synes jeg, det er unfair at læse et sådant tilfældigt dokument op her i folketingssalen. Vi har jo ingen mulighed for at se den sammenhæng, hvori dette dokument indgår, og jeg mener ikke, det kan være folketingets opgave at vurdere, om en enkelt klasse på et enkelt gymnasium bruger klassens time på den måde eller den må-

de. Jeg synes bestemt, det er interessant, at det nu skal være liberal uddannelsespolitik, og at partiet venstre, som kalder sig frisindets parti, nu vil diskutere og styre, hvad en enkelt klasse bruger klassens time til.

Halvgaard (FP):

I modsætning til socialistisk folkeparti mener fremskridtspartiet, at det er både nødvendigt, rimeligt og forsvarligt at gennemføre besparelser på gymnasieområdet, herunder også reguleringer af holdstørrelser m.v., selv om det strider mod bestående regler og praksis, og vi kan derfor ikke tilslutte os et sådant paradeforslag.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg vil nøjes med at konstatere, at denne sag først og fremmest har historisk interesse. Jeg må beklage, at SF har været for sent ude. Vi andre har benyttet lejligheden til at bruge den direkte forhandlingsmulighed. Den var til stede, og jeg mener, vi nåede et konstruktivt resultat og et resultat med et godt perspektiv i. Derfor kan vi ikke fremme det foreliggende forslag.

Riishøj (SF):

Det glæder da SF, at forslaget har opfyldt sin mission. Vi har bestemt ikke været for sent ude med dette her, tværtimod fremsatte vi forslaget som en umiddelbar reaktion på de begivenheder, der skete. Vi hilser da med tilfredshed, hvis slutresultatet er, at vores forslag faktisk er vedtaget, men jeg vil nu meget gerne have bekræftet af undervisningsministeren, om han krystalklart kan sige, at forslaget er overflødig, fordi det faktisk er vedtaget.

Baggrunden for, at vi fremsatte forslaget, var, at vi fandt det ganske meningsløst øjeblikkelig efter en indgået overenskomst, der skaffede omkring 300–400 nye stillinger på gymnasieområdet, at gribe ind i bestående overenskomst og cirkulærer. Ingen af de ting kunne gymnasielærerne have taget stilling til, da de gik til urafstemning. Faktisk forelå resultatet, da undervisningsministeren greb ind, og man kan gætte på, hvorfor undervisningsministeren netop valgte det tidspunkt.

Den anden grund er, at tiden vist ikke er inde til netop at forøge arbejdsløsheden på gymnasieområdet – det er et argument, som

[Riishøj]

ministeren meget tit bruger i universitetsde-
batterne – men ligefrem at fremme arbejds-
løsheden på et tidspunkt, hvor arbejdsløsheden
blandt gymnasielærere og magistre i for-
vejen er meget stor, er ganske urimeligt.

En tredje grund er, at det ganske enkelt er
meningsløst at forringe undervisningens kva-
litet. Det gælder på et hvilket som helst ni-
veau. SF har hele tiden været imod forringel-
se af undervisningskvalitet, uanset om det er
folkeskolen, EFG eller gymnasiet. Vi ser me-
get gerne en god og effektiv udnyttelse af de
ressourcer, der er, men at forringe kvaliteten
direkte, som tilfældet er her, er vi imod, og
der er vi ganske uenige med den borgerlige
regering, der kalder forringelser af undervis-
ningens kvalitet for besparelser. Spørgsmålet
er, om samfundet opnår nogen som helst be-
sparelser ad den vej.

En fjerde grund til, at vi fremsatte forslaget,
er det fald, der har været i gymnasietilgan-
gen. I forvejen er der indbygget automati-
ske besparelser på gymnasieområdet i kraft
af den faldende tilgang, der har været til
gymnasieområdet. Undervisningsministeren
er åbenbart også under disse forhandlinger
blevet gjort opmærksom på, at ressourcefor-
bruget i gymnasiet rent faktisk falder, fordi
tilgangen til gymnasiet er faldet og klasse-
størrelsen i 1. g er steget. Derfor er det fanta-
stisk og også fuldstændig meningsløst, at un-
dervisningsministeren udsendte sit cirkulære
for 3 uger siden. Vi hilser med glæde, der-
som det virkelig er trukket tilbage og vort
forslag faktisk er vedtaget. Vi mener, at vores
forslag har medvirket til at sætte de forhand-
linger i gang, som hr. Ole Vig Jensen omtal-
te. Vi ville meget gerne have været med i de
forhandlinger, men er vel af gode grunde
holdt uden for dem. Det er jo meget let for
hr. Ole Vig Jensen at sige, at SF skulle have
sat sig til forhandlingsbordet med ministeren,
men vi har ingen indbydelse fået. Jeg tror, de
radikale er i en lidt anden situation med hen-
syn til indbydelser fra ministeren til forhand-
linger, end SF er.

Hr. Fogh Rasmussens bemærkninger skal
jeg heller ikke kommentere. Der er tale om
den teknik, som undervisningsministeren jo
benytter sig af, og som også hr. Erhard Ja-
kobsen tidligere har brugt, og som består i
lige pludselig at trække kaniner op af hatten
og udslynge nogle meget drastiske postulater
om, hvad der er sket rundt omkring på sko-

lerne. De postuler står foreløbig for hr.
Fogh Rasmussens egen regning. Venstre vil
åbenbart gerne score nogle point på det ne-
derlag, man har fået på dette område, og om
ikke andet kan man altså prøve at drive en
hetz mod gymnasierne og deres elever.

Det er vores bestemte indtryk, at de aktio-
ner, der er foretaget på gymnasierne, har fået
en meget, meget bred opbakning; og at ven-
stres venner rundt omkring er kommet i min-
dretal, kan venstre selvfølgelig beklage. Men
det er en billig måde at score point på, og
den er udokumenteret, idet vi ikke har hørt
om disse tilfælde før, men alligevel kræver
hr. Fogh Rasmussen, at vi kommer med et
svar. Teknikken kender vi, og vi giver det
svar, at disse postuler foreløbig må stå for
hr. Fogh Rasmussens egen regning, og han
må så tage en debat med udgangspunkt i det.
Vi har ikke set de ting før, som hr. Fogh
Rasmussen nu kommer frem med.

Vi mener kort sagt, at denne sag tilsynela-
dende har fået en positiv udgang, men jeg vil
nu bede undervisningsministeren lige bekræf-
te, at vores forslag faktisk er vedtaget, og at
de besparelser, man opererer med, er såkald-
te automatiske besparelser, der følger af, at
klassestørrelserne faktisk er steget, og at der
er en faldende tilgang til gymnasiet.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg tror, jeg ville komme i klammeri med
folketingets formand, hvis jeg bekræftede, at
dette forslag er vedtaget. Situationen er den,
at jeg på opfordring af et flertal i folketinget,
som indbød sig selv – det vil jeg gerne gøre
opmærksom på – har haft nogle samtaler
med Gymnasieskolernes Lærerforening, og at
der derefter er udsendt nogle nye breve, som
for mig at se er tilfredsstillende derved, at
det mål, som jeg havde med det oprindelige
cirkulære, er nået: nemlig at der spares, at
der foretages merindskrivning, og dette er jo
yderligere tilfredsstillende derved, at der er
blevet fred om sagen. At der så var større
fleksibilitet i det, jeg oprindeligt lagde frem,
kan vist ingen bestride, og det vil jeg i hvert
fald til evig tid fastholde. Men da målene
kan nås også med de nye breve, er jeg for så
vidt tilfreds.

Til hr. Fogh Rasmussen kan jeg sige føl-
gende: hvis der fremkommer skriftlige indbe-
retninger til direktoratet, eller hvis der kom-

[Undervisningsministeren]

mer beretninger i aviserne eller under folketingets forhandlinger om ting, der tilsyneladende er uholdbare eller ulovlige, så vil sådanne sager naturligvis blive undersøgt på helt sædvanlig vis i direktoratet. Der er regler for den slags, og de vil blive fulgt til punkt og prikke.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Først vil jeg sige tak til undervisningsministeren for svaret på mine spørgsmål.

Dernæst vil jeg foreslå hr. Riishøj, som jeg forstod følte, at dette her er et nederlag for regeringen eller for undervisningsministeren og oven i købet for venstre, som hr. Riishøj gav det udseende af, at bedømme det, når der er gået et stykke tid. Det kunne jo være, at hr. Riishøj kom til at ændre opfattelse, men det vil vi kunne få lejlighed til at konstatere, næste gang hr. Riishøj fremsætter et forslag til folketingsbeslutning om at forhindre en eller anden ting, som regeringen har foretaget sig på undervisningsområdet.

Det er i det hele taget blevet til et speciale for socialistisk folkeparti at fremsætte forslag til folketingsbeslutning, der netop går ud på at score nogle billige point – for nu at bruge hr. Riishøjs eget udtryk – ved at lefle for en kategori af lærere og elever, som har været ganske urimeligt pylrede over nogle småting, der er foregået på deres område.

Så vender hr. Riishøj tilbage til hr. Holger K. Nielsens udsagn om, at det, jeg her har fremlagt, står helt for min egen regning, og at det er aldeles udokumenteret. Ja, i forhold til hr. Riishøjs helt udokumenterede afvisning af mine eksempler er jeg nok den, der bedst er i stand til at dokumentere det, vi her har til debat. Jeg står her med nogle papirer, som jeg har modtaget, og som er indberetninger fra forskellige gymnasier om, hvad der er foregået på disse gymnasier, og jeg nærer tilsyneladende en langt større tillid til sandhedsværdien i disse beretninger, end hr. Riishøj gør. Det må så være hr. Riishøjs sag, men jeg har i hvert fald efter denne debat konstateret, at både hr. Holger K. Nielsen og hr. Riishøj har taget klar afstand fra de metoder, jeg har beskrevet, og det vil sige, at den slags, hvis det virkelig er foregået, altså er sket i modstrid med, hvad SF finder er

rimeligt, og det er selvfølgelig en tilfredsstillende udgang på det.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Som jeg sagde før, kommer dette her noget overraskende for os andre, men måske kommer det alligevel ikke så overraskende, fordi det er jo en teknik, vi har set før. Som bekendt har undervisningsministeren antydnet noget lignende over for Roskilde universitetscenter i anledning af, at de holder åbne huse og lignende, og hvis dette her går ud på, at de skoler og universiteter, som rammes af besparelser, ikke har lov til at forsvare sig selv, og at offentligt ansatte ikke har en ytringsfrihed, som gør dem i stand til at protestere, hvis de bliver overfaldet, så er vi i SF ganske klart imod den udlægning. Det er et indgreb i ytringsfriheden, som går i retning af berufsverbot, og som vi ikke kan acceptere.

Men det øvrige, som hr. Fogh Rasmussen nævner, synes jeg han i første omgang skal diskutere med de skoler, han anklager. Han kan jo diskutere det med GL og DGS, og så vil vi gerne se på det samlede materiale, når der kommer svar tilbage fra de skoler og de personer, han angriber. Men når hr. Fogh Rasmussen her i dag helt uden på forhånd at underrette nogen som helst kommer med forskellige papirer, der sikkert stammer fra nogle af venstres venner ude i gymnasiesektoren, og præsenterer dem for os, for at vi skal tage stilling til dem, må vi naturligvis afvise det. Vi må have et svar fra dem, der er blevet anklaget så brutalt, som tilfældet er, og så må vi se på sagen. Før tager vi ikke stilling til, om det omtalte er korrekt eller ikke korrekt.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes ærlig talt også, det er flovt, at partiet venstre, Danmarks liberale parti, der altid påstår, at det var dem, der var med til at fremme parlamentarismen, og hvad ved jeg, står her og bruger folketingets talerstol til at fremlægge papirer og udsagn, der er totalt løsrevet fra deres sammenhæng – man hører noget her, man hører noget dér – og som skal være det grundlag, denne debat

[Holger K. Nielsen]

skal foregå på. Jeg synes, det er flovt og uværdigt for partiet venstre.

Når hr. Fogh Rasmussen siger, at vi vil score billige point på nogle flippende grupper i samfundet, vil jeg sige, at så længe de forslag, vi fremsætter, i realiteten bliver vedtaget – for det, der har været tale om her, er, at det forslag, vi har stillet, er blevet til en politisk realitet i og med, at cirkulæret er tilbagetrukket – så har vi bestemt ikke noget imod at score point.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Socialudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel og om ophævelse af lov om begrænsning af løn under sygdom. (Ophævelse af karensgivelsesperiode og forkortelse af arbejdsgiverperioden). [Af Inge Fischer Møller m.fl.] (Lovforslag nr. L 148).

Eksemplarer er omdelt.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 3. maj 1983 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 12.27